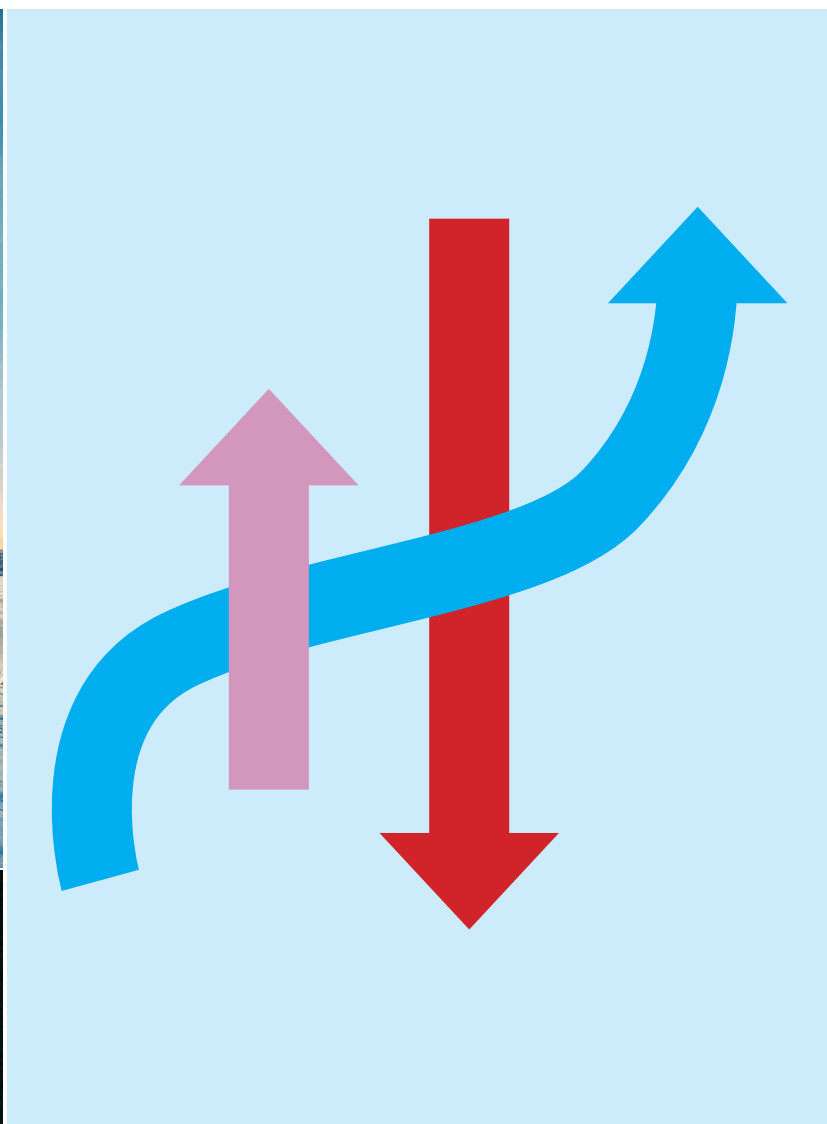
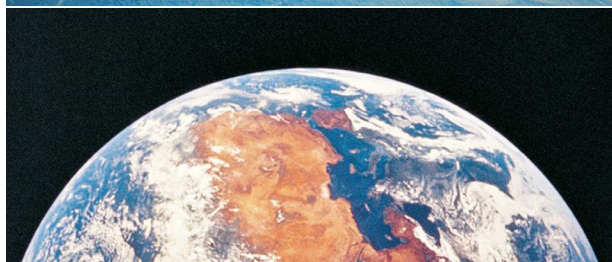

LULEÅ KOMMUN

••• Underlag

Omvärldsrapport
November 2021

Innehåll

Avgörande faktorer inför 2023	3
Omvärldsanalys	4
Arbetet med omvärldsrapporten	5
MEGA-trender	6
Omvärlden och våra nio övergripande mål till 2050	8
1. Jämlik	9
2. Delaktig	10
3. Aktiv	11
4. Natur	12
5. Klimat	13
6. Grannskap	14
7. Vardag	15
8. Innovation	16
9. Arbete	17
EU-beslut som kan påverka	18

Avgörande faktorer inför 2023

Prioritera insatser som bidrar till:

Att vi **minskar skillnader** mellan olika befolkningsgrupper och områden. För att göra detta måste vi bättre samla in fakta och göra analyser. Satsningar behövs där behoven är som störst.

Att vi ökar vår **kommunikation med invånarna** i syfte att nå deltagande och delaktighet. För att göra detta måste vi bemöta missförstånd, hitta rätta kanalerna och metoderna.

Att vi klarar av att öka den **biologiska mångfalden**. För att göra detta behövs skydd, kunskap och samhällsplanering som tar med naturen och ekosystemtjänsterna. Tillgången till natur är en av våra unika kvaliteter.

Att vi hanterar **klimatutmaningen** genom att öka farten i omställningen för ett Luleå utan klimatpåverkan. Vi måste våga göra på nytt sätt och hantera klimatfrågan som något som påverkar allt. För kvinnor och unga är klimatet i fokus.

Att vi bygger och utvecklar **bostadsområden** som ger de goda mötena och inte delar upp oss i grupper. Bostadsmarknaden driver på i fel riktning och riskerar att öka kostnaderna för de med minst resurser.

Att vi **samverkar** på nya och gamla sätt med civilsamhälle, näringsliv och universitet. Vi behöver tänka nytt tillsammans med andra för att lösa samhällets utmaningar.

Att vi skapar miljöer och sammanhang som **unga kvinnor** uppskattar för att därmed skapa en kommun som lockar fler.

Omvärldsanalys

Omvärldsbevakning är en systematisk process där vi samlar in och sedan analyserar information från omvärlden. Därefter drar vi slutsatser för att förbättra och utveckla vår verksamhet samt för att hantera möjligheter, risker och formulera strategier.

Omvärld är den värld vi inte kan påverka direkt dvs den ligger utanför kommunen som organisation och oftast även utanför Luleå som geografiskt område. Vi kan inte påverka omvärlden men händelser i den påverkar oss direkt eller indirekt.

Huvudfrågor:

- 1** Vad händer? Leta långsiktiga förändringar och trender. Vidga sinnet och leta öppet. En trend har en riktning och ett område. Vad händer och vart bär det hän?
- 2** Varför händer detta? Varifrån kommer det? Drivkrafter tas fram. Fokusera och börja analysen.
- 3** Vad innebär det för oss i Luleå kommun? Analysera möjlig direkt och indirekt påverkan. Effekter och konsekvenser tas fram.
- 4** Vad behöver vi göra? Ge åtgärdsförslag på när och hur vi bör hantera effekter och konsekvenser.

Den öppna insamlingen av spaningar med hjälp av intranätet sker under våren:

Spaningen tar fram trender som kan påverka medborgare, företag, partners, organisationer och kommunen som organisation på lång sikt. Vår verksamhet kan påverkas direkt av trenden eller indirekt genom exempelvis medborgarna.

Med hjälp av de övergripande målen till 2040 hanterar vi också de globala målen i Agenda 2030, se illustration på sista sidan.

Under analysen:

Fråga 1 och 2 ligger utanför kommunen som organisation.

Fråga 3 och 4 har organisationen i fokus.

MEGA-trender

Sveriges kommuner och regioner (SKR) presenterade i september Vägval för framtiden 4 med ett antal övergripande förändringskrafter. Dessa presenteras här i förkortad form. Ytterligare en mega-trend (biologisk mångfald) har lagts till och den handlar om den globala förändringen som pågår när det gäller arter och livsmiljöer.

De globala mega-trenderna påverkar såväl Sverige som övriga världen. Oavsett om förändringarna utgör möjligheter eller hot, så behövs lokala strategier för att möta dem. De som bäst förstår och förmår att hantera dessa förändringskrafter kan också bäst dra fördelar av dem.

Globalisering

Stater och samhällen över hela världen knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. Trenden bygger på öppenhet och frihet avseende handel, investeringar och kapital samt av information och teknologi. Globaliseringen är en följd av politiska beslut och en konsekvens av minskade kommunikations- och transaktionskostnader genom ny teknik.

Globaliseringen har två sidor. Globalisering och frihandel har gett världen en ökad ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom. Genom globaliseringen sprids kunskap, kultur och teknik som kan användas till att skapa välstånd. Samtidigt finns det många som framhåller att globaliseringen också förflyttar makt från nationer till marknaden, skapar inkomst- och förmögenhetsklyftor samt har negativ inverkan på klimat och natur.

Den ökade nationalismen och politisk populism som syns på olika håll, tillsammans med spänningar mellan aspirerande stormakter kan innebära att globaliseringen bromsas upp.

Demografiutmaning

Ett lands ekonomi och arbetsmarknad påverkas av den demografiska utvecklingen. Efterfrågan på välfärdstjänster varierar över tiden beroende på befolkningens storlek och ålderssammansättning vilket kräver att samhällsplanering och finansiering hänger med.

Den tydligaste demografiska trenden i västvärlden är låga födelsetal och ökad livslängd. Trenden leder till ett större behov av omsorg, vård och utbildning, som sätter press på välfärdssystemen och på kompetensförsörjningen.

Sverige står inför stora demografiska påfrestningar, men läget är bättre här än i många andra EU-länder.

Migrationsfrågan skapar oenighet såväl inom som mellan länder och har i en del länder förändrat det politiska landskapet. När styrkeförhållanden mellan nationalstat och globalisering, mellan slutenhet och öppenhet, står i fokus är det ofta migrationen som står i centrum för debatten. De viktigaste orsakerna till att människor flyr från sitt land är klimatförändringar, krig, korruption samt stora ekonomiska skillnader. I dagsläget finns det inget som tyder på att antalet flyktingar i världen kommer att minska.

Klimatförändring

Koldioxidutsläpp leder till en allt snabbare global uppvärmning, vilket nationer och människor över hela världen måste förhålla sig till. För världen medför klimatförändringarna en ökning av katastrofer och kriser i form av översvämningar, torka, stormar, utslagna ekosystem, nya sjukdomar, konflikter om vattenresurser samt människor på flykt.

Det är oundvikligt att ett förändrat beteenden och andra vanor behövs när det gäller transporter, matvanor, produktions- och konsumtionsmönster.

Ny teknik kommer sannolikt att spela en mycket viktig roll i omställningen. Men ny teknik kommer inte ensamt att lösa klimatkrisen. Livsstilar och konsumtionsmönster kommer också att ha stor betydelse för hur väl vi lyckas.

Flera forskare påtalar att det nu är mer bråttom än tidigare att minska de klimatpåverkande utsläppen.

Ny teknik

Begrepp som digitalisering, bioteknik, artificiell intelligens, Big data och nanoteknik har vi alla hört talas om. När nya tekniker utvecklas och börjar samverka ökar tempot i omvandlingen och det sker just nu omvälvande förändringar i samhället. Såväl arbetsmarknad som välfärdstjänster kommer att påverkas på en rad olika sätt liksom kraven på utbildningssektorns förmåga att utbilda rätt kompetenser för morgondagen.

Ny teknik bidrar inte bara till ett ökat välstånd utan förändrar också vårt sätt att leva och hur vi uppfattar vår omvärld, vilket tydliggörs av den ökade användningen av digitala tjänster. Stora förhoppningar ställs på att teknik i olika former ska bidra till lösningar för att hantera andra samhällsutmaningar. Samtidigt kan ny teknik missbrukas och medföra nya risker och problem. Frågor om ansvarsfull teknikutveckling, säkerhet och etik blir allt viktigare.

Det är dock lättare att förutspå hur ny teknik kan användas än att förutse hur tekniken påverkar människors beteenden. Ofta ser vi inte konsekvenserna förrän tekniken funnits en tid.

Tekniska framsteg har ofta omvälvande samhällseffekter. Den lyfter folk från fattigdom och ökar välståndet, men förändrar också styrkeförhållanden. Enskilda personer och platser som inte lyckas anpassa sig och förändra sig i takt med den tekniska utvecklingen kan drabbas hårt.

Värderingsförändring

Människors värderingar påverkas av förändringar i omvärlden och påverkar i sin tur länders och platser kultur och utveckling. Det är människors värderingar som i hög

utsträckning avgör om ett land kan bygga upp fungerande institutioner, om människor känner tillit till varandra, är toleranta mot olikheter och om de uppmuntrar kreativitet och entreprenörskap. Människors värderingar påverkas av ny teknik och tillgång till kunskap, men också av mer utdragna demografiska och institutionella förändringar i samhället eller av enstaka händelser i historien. Förändrade värderingar följer ofta av generationsskiften.

Grundläggande värderingar uppstår tidigt i livet och förändras vanligtvis rätt lite, om vi inte ställs inför omvälvande händelser eller om människor som vi står nära och litat på påverkar oss.

Globalisering och nya kommunikationstekniker har inneburit att idéer, trender, kunskap och även desinformation får snabbare spridning och når fler människor än tidigare. Det har till exempel inneburit att skillnader i värderingar mellan olika individer ur samma generation har ökat och troligtvis kommer fortsätta att öka.

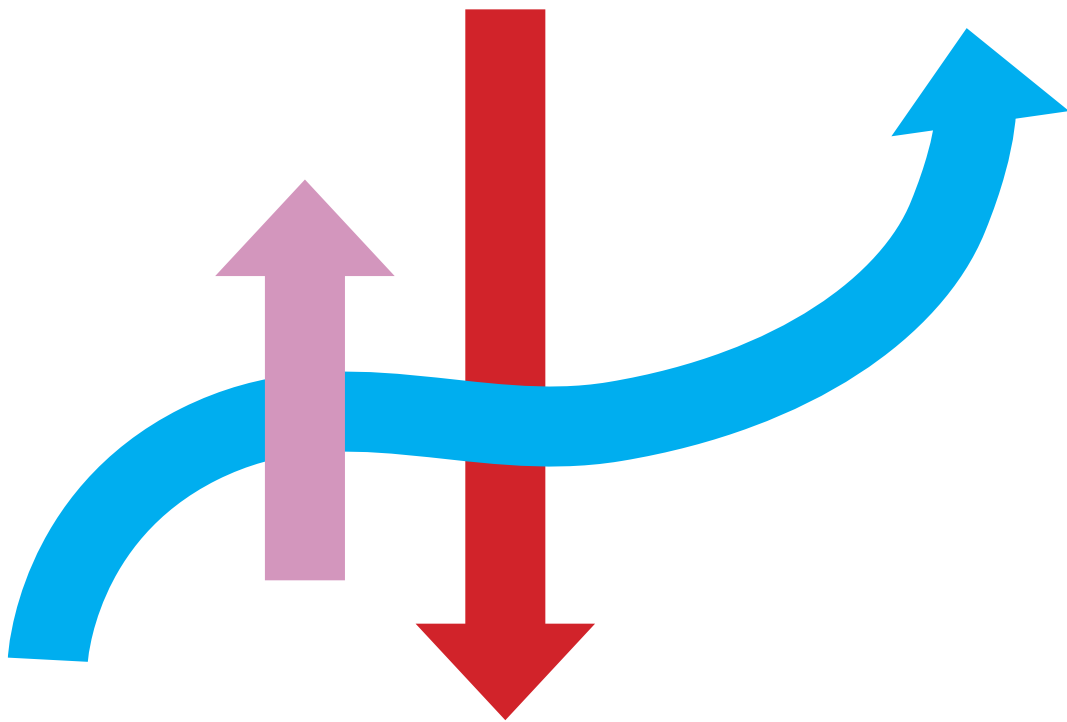
Biologisk mångfald

Den sjätte massutrotningen av arter har inletts och det nya, jämfört med tidigare, är att den orsakas av en art, människan. Den femte massutrotningen skedde när dinosaurerna dog ut, tillsammans med många andra arter troligen av en meteor. Vi förstör gradvis och accelererande det vi är beroende av och när den biologiska mångfalden minskar rubbas balanser i ekosystemen. Detta påverkar grundläggande värden som mat att äta, ren luft att andas och vatten att dricka.

Allt fler människor med en allt högre konsumtionsnivå påverkar naturliga livsmiljöer negativt, med skogsbruk, jordbruk, fiske, dammbyggen, föroreningar med mera. Vi använder också långt mer av naturens resurser än vad den tål. Exploateringen gör till exempel att världens population av ryggradsdjur har minskat med 68% sedan 70-talet. Living Planet Report uppskattar att 1 miljon arter är hotade.

Enskilda personer, företag och platser gör nu insatser för att restaurera, skydda och bevara livsmiljöer och arter. Det är tveksamt om dessa initiativ kommer att räcka till för att hejda utrotningstakten.

Omvärlden och våra nio övergripande mål till 2050

Luleås invånare... har en god och jämlik hälsa

Målet syftar till att minska användningen av olika droger, alkohol & tobak, att öka den fysiska aktiviteten, att förebygga sjukdomar och att göra barns uppväxt så bra som möjligt.

1 JÄMLIK

Händelser i omvärlden:

- Samhällen går isär och skillnaderna i välbstånd och inkomst ökar
- Den politiska enigheten minskar
- Skolan är inte likvärdig och förskolans betydelse ökar
- Negativa attityder till nationella minoriteter
- Jämlikhet i nationellt fokus
- Pandemin avslöjade utsatta grupperns skörhet
- Ökad individualisering och eget ansvar i fokus
- Mellanmänsklig tillit är kvar på en hög nivå i Sverige
- Organiserad kriminalitet använder välfärdssystemen

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Utsatta grupper i behov av mer stöd
- Ökad efterfrågan på stöd till unga
- Individens behov dominerar över samhällets och majoritetens bästa
- Skolan fungerar inte som mötesplats där elever med olika bakgrund möts
- Negativa attityder till andra människor ökar rasismen

Påverkan på kommunen som organisation

Behov av samverkan för att utveckla välfärdstjänster.

Fler kompensationsåtgärder och förändrat arbets sätt.

Ökade kostnader för stöd.

Fortsätta att hantera pandemins konsekvenser.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Ta fram kunskap om vad som påverkar skillnaderna
- Fokusera på tidiga insatser och att förebygga, främja
- Tydliggör vad som är samhällets bästa i olika situationer
- Öka dialogen med medborgarna
- Arbete för att stärka tillit och förtroende
- Motverka barriärer med samhällsplanering
- Utforma insatser så att det når dem med störst behov
- Bemöta negativa attityder till olika grupper

Luleås invånare... är delaktiga i samhällets utveckling

Målet syftar till att försvara demokratin, att öka möjligheterna till delaktighet, att driva dialoger och att nå en jämställd representation.

2 DEL AKTIG

Händelser i omvärlden:

- Mer digitalt tillgänglig information
- Riktad information som håller sig inom olika grupper
- Hög kännedom om alternativ
- Egen nytta i fokus och att ljuga offentligt är vanligt
- Extrema åsikter växer och sprids
- Destruktiv bild av sexualitet sprids till unga

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Tillit urholkas och konflikter växer
- Egna sanningar minskar mängden gemensam kunskap
- Grupper av befolkningen är inte med
- Protest-stormar växer snabbt
- Konflikter uppstår i komplexa frågor
- Meborgarnas perspektiv ökar i betydelse

Påverkan på kommunen som organisation

Vanligare med hot och skadegörelse
Tid och resurser går åt till att hantera de som hörs mest
Ökade krav på närvaro, svar, dialog och öppenhet
Samverkan och arbetsätt som hanterar komplexa frågor behövs

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Säkerställa ett arbete som minskar polarisering och levererar fakta
- Arbete för bra uppkoppling, bredband och mobiltäckning
- Bygga upp kommunikation med en mångfald av kanaler och plattformar
- Motverka en destruktiv bild av sexualitet
- Skapa en plattform för engagemang och dialog med nya former för möten som även kan hantera komplexa frågor
- Säkerställa möjligheter till delaktighet för utsatta grupper

Luleås invånare... har ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv

Målet syftar till att nå ett aktivt föreningsliv, att ge upplevelser, att öka möjligheterna att utöva och delta.

3 AKTIV

Händelser i omvärlden:

- Teknik som förändrar fysisk aktivitet
- Barn och unga rör sig mindre och har längre skärmtid
- Ett föreningsliv med problem, minskat intresse av att engagera sig i föreningar
- Engagerade unga hittar inte vägar i föreningslivet
- Friluftsliv som ökar i betydelse, fler uppger att de varit ute i naturen
- Andelen som motionerar är oförändrad
- Digital kunskap har ökat i fler målgrupper, vilket har gett nya kontakter och tillgång till ett ökat utbud

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- De som är aktiva blir mer aktiva men de som är inaktiva blir ännu mer inaktiva
- Föreningslivet bygger på ett fåtal eldsjälar och blir sårbart
- Ökning av övervikt och fetma
- Fler grönområden och mötesplatser utomhus efterfrågas och nyttjas

Påverkan på kommunen som organisation

Svårare att nå ideella krafter genom föreningslivet
Ökat behov av stöd till föreningar
Ökade kostnader för utrustning, slitage och behov av nya grönområden
Förändrad syn på olika ytors funktioner

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Hitta metoder för att minska isolering
- Göra friskvårdssatsningar
- Främja möjligheterna och ge stöd till aktiviteter utan formella "föreningskrav"
- Utveckla fler naturområden
- Ordna fler platser utomhus för olika aktiviteter
- Uppmärksamma, stötta och samarbeta med civilsamhället

Luleås...

naturvärden finns kvar och har plats att utvecklas

Målet syftar till att stödja den biologiska mångfalden, att försvara våra viktiga resurser skogen & havet och att förstärka möjligheten att vara i naturen.

4

NATUR

Händelser i omvärlden:

- Naturen ges egna rättigheter och talan i rättsliga processer
- Gröna strukturer trängs ut vid exploatering för bostäder och verksamheter
- Skogar med höga värden avverkas eller bränns ner
- Växtzoner flyttar med förändringar i klimatet
- Ökande konflikter som handlar om naturens olika värden
- Minskning av pollinerande insekter
- Ekonomisk tillväxt som inte tar hänsyn till ekologiska värden
-

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Utarmade ekosystem som gör samhällen mindre robusta för förändringar
- Minskad tillgång till natur som påverkar människors hälsa
- Livsmedelsproduktionen minskar
- Besvikna invånare som ser en negativ utveckling
- Fler konflikter om markens användning vid planering och exploatering

Påverkan på kommunen som organisation

Svårigheter att hantera komplexa frågor i en hög tillväxttakt
Ökat behov av kunskap om naturens värden (ekosystemtjänster) och betydelsen för ett attraktivt samhälle
Ökade kostnader för kompensationsåtgärder
Svara upp till ett ökat tryck i frågan från andra myndigheter och organisationer

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Samhällsplanering som hanterar och säkerställer naturens värden
- Information och utbildning om ekosystemtjänster
- Sköta och utveckla grönområden och skyddade områden
- Hantera invasiva arter
- Kommunikation om de gröna värdena

Luleå... har ingen påverkan på klimatet

Målet syftar till att vi ska bli energieffektivare, att öka användningen av förnybara bränslen, öka andelen hållbara färdssätt och att producera förnybar energi.

5

KLIMAT

Händelser i omvärlden:

- Temperaturökningen större än väntat
- Fler extrema väderhändelser som innebär stora kostnader
- Koldioxidhalten i atmosfären fortsätter att öka, den högsta på 1 miljon år
- Snabbt ökande elanvändning
- Växande ungdomsrörelse med global spridning som kräver politisk handling
- Tydligare kopplingar mellan klimatfrågan och de sociala, ekologiska och ekonomiska frågorna
- Städer, länder utlyser klimatnödläge och antar klimatlagar
- Domstolsärenden pågår i flera länder
- Svenskarna anser att klimatet är en mindre viktig samhällsfråga samtidigt som de sätter frågan högt upp när det gäller oro för framtiden

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Ökande kostnader för anpassning till förändrat klimat
- Extremt stora kostnader efter extremväder
- Stark opinion driver på samtidigt som en majoritet inte agerar alls
- Ökad efterfrågan på el som leder till brist och prisökningar

Påverkan på kommunen som organisation

Ökande kostnader för utökad beredskap och insatser vid extremväder
 Ökade kostnader för el och fossila bränslen
 Alla verksamheter påverkas av omställningen till fossilfritt samhälle, det påverkar allt
 Hantera en opinion med många unga som kräver åtgärder
 Oro som bidrar till ökad psykisk ohälsa främst bland unga och kvinnor

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Tydliggöra behovet av omställning och snabba åtgärder
- Samverka med andra aktörer
- Vidta åtgärder som förändrar resor och transporter
- Organisera beredskap för klimatförändringarna
- Ge förutsättningar för klimatsmarta beteenden
- Öka kunskapen om vad målet "ingen påverkan på klimatet" innebär praktiskt
- Förbättra vårt sätt att följa utvecklingen

Luleås invånare... bor i ett gott grannskap

Målet syftar till att nå goda bostadsområden, att öka tryggheten, att bo nära till service och skola och en ökad tillgänglighet för alla.

6 GRANN SKAP

Händelser i omvärlden:

- Ökad otrygghet vid händelser som skjutningar, sprängningar etc
- Mötesplatser i bostadsområdet förfaller eller tas bort och granngemenskapen minskar
- Den digitala gemenskapen utgår inte från grannskapet
- Utbudet av service minskar i utsatta områden samt på glesbygden
- Människor lever i helt olika grannskap med ökande "bostadsklyftor"
- Utökat kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete
- En ny "grön" våg med utflyttning från storstaden till mindre städer
- Ändringar i skattesystem och demografi

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Grannskapet måste stärkas och fler mötesplatser behövs
- Samhällsplaneringen blir mer och mer komplex med fler perspektiv att hantera
- Gängkriminalitet som påverkar hela bostadsområdet
- Sämre ekonomiska möjligheter att ge service överallt

Påverkan på kommunen som organisation

Hantera otrygghet och risk för segregation
Utmaning att hantera kommunens närvaro och service i hela geografiska området
Ökat behov av medborgardialog
Ökat behov av kunskap om segregationens orsaker och lösningar

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Hantera krav på service med nya lösningar och samverkan
- Bygga samverkan och involvera boende för trygghet, säkerhet, trivsel i bostadsområden
- Verka för fler mötesplatser nära bostäderna
- Öka samverkan mellan våra verksamheter för att ta fram breda lösningar på komplexa frågor
- Göra hållbarhetsbedömningar i samhällsplaneringen
- Värna befintligt hyresbestånd och se över allmännyttans uppdrag

Luleås invånare... har ett hållbart vardagsliv

Målet syftar till att öka mängden närproducerat, att effektivisera resursanvändningen, att minska avfallsmängderna, att öka återbruk och återvinning.

7 VAR DAG

Händelser i omvärlden:

- Egen odling, REKO-ringar ökar i omfattning och även efterfrågan på närproducerad mat
- Fokus på elfordon och en svagare utveckling av andra fossilfria drivmedel
- Internethandel ökar och den fysiska handeln minskar
- Återbruk och återanvändning i ökat fokus
- Fler väljer att minska sin tid för lönearbete och att minska sin konsumtion
- Fordonens årliga körsträckor minskar
- Unga söker sig till platser och företag som har en tydlig agenda för hållbarhet

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Ökad efterfrågan på närproducerat
- Bebyggelse på jordbruksmark minskar möjligheterna att odla
- Elfordon behöver laddinfrastruktur
- Internethandel ökar transportarbetet
-

Påverkan på kommunen som organisation

Nya arbetssätt och lösningar behövs för att effektivisera och ställa om vägtrafiken
Ökat behov av utrymme för gång och cykel
Behov av fler lösningar för återbruk
Öka kunskap om och hitta former för en cirkulär ekonomi
Öka samverkan i samhällsplaneringen

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Stödja närproducerat
- Säkerställa utrymme för gång och cykel
- Medverka för och införa egen infrastruktur för elfordon
- Medverka för att ge fler tillgång till olika fossilfria drivmedel, som el och biogas
- Samnyttja olika resurser som lokaler, fordon etc
- Hantera resurser effektivare, återbruka, spara och byt ut

Luleå...

är ett ledande nav för tillväxt och innovation

Målet syftar till att få fler företagare i nya branscher, att utveckla teknik för framtiden, att bygga hållbart, att nå ett gott företagsklimat och att öka digitaliseringen.

8 INNO VATION

Händelser i omvärlden:

- Rutiner, tillsyn med flera arbetssätt ersätts av robotar och automatisering
- Digitalisering som ökar samhällets sårbarhet
- Digitalt språng som har ökat mognad och tvingat fram beteendeförändringar
- Industrins omställning och investeringar för minskad klimatpåverkan
- Nya affärsmodeller växer fram
- Ökad tillgång till digitala verktyg och bredband

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Krav på digital kompetens
- Fler automatiserade arbetsuppgifter och yrken som försvinner
- Osäker ansvarsfördelning när roboten säger nej i automatiserade processer
- Fler digitala kontakter och minskat antal fysiska möten
- Fler och fler digitala tjänster men ingen eller liten effektivisering och nytta
- Global efterfrågan på naturresurser som ger lokala konflikter

Påverkan på kommunen som organisation

Ökat behov av förändringsförmåga och omställning
Kompetensbrist och ökat utbildningsbehov
Klarlägga behov av förändring och hitta rätt lösningar
Bevaka att kunskap och erfarenhet inte förloras vid digitalisering

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Bättre hantera och stödja innovationskraft
- Samverka med andra aktörer för samhällets omställning
- Hitta former som omhändertar invånarnas förslag
- Bygga strukturer, metoder och modeller för innovation
- Stötta lokala initiativ för en delningsekonomi
- Vara ett gott exempel vid byggnation, testa CO2-noll

Luleås invånare... har arbete

Målet syftar till att ha en hög kunskapsnivå, ha bra och tillgängliga områden för arbetsplatser, att ge möjligheter till praktik och validering av kompetens.

9

ARBETE

Händelser i omvärlden:

- Hög sysselsättningsgrad och låg arbetslöshet
- Stora investeringar som ger fler jobb
- Svårare att rekrytera, vissa kompetenser saknas helt
- Längre arbetsliv
- Robotiseringen och arbete på distans ökar
- Långtidsarbetslösa och unga har svårare att komma in på arbetsmarknaden
- Unga söker sig till arbetsgivare som stämmer med deras värderingar
- Mer negativ bedömning av den svenska ekonomin
- Demografisk förändring med ökad andel äldre

Övergripande, långsiktiga konsekvenser samt hot & möjligheter

- Ökande krav på arbetsgivaren och ledarskapet
- Behov av att hantera en ökad andel äldre anställda
- Arbetssätt och arbetsplatser förändras snabbt
- Högre krav på formell kompetens

Påverkan på kommunen som organisation

Ökad konkurrens om personal och högre kostnader för rekrytering

Omställning av befintlig personal

Stora behov av fortbildning

Ökande behov av att lära sig i jobbet och att ge praktik

Hantera en ökad inflyttning för arbete och ge unga kvinnor fler möjligheter

Fler som når godkända betyg från gymnasiet

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Rekrytera "utanför" Luleå och länet
- Samverka med andra aktörer för att gemensamt rekrytera
- Ge förutsättningar för etableringar och fler verksamheter
- Bygga former, metoder och strukturer för ett lärande under arbete och att hantera en ökad rörlighet
- Stärka ledare och ge förutsättningar för nya förhållningssätt

EU-beslut som kan påverka

Nedan finns korta sammanfattningar av vad som är på gång i EU och som kan påverka kommunerna i Sverige. Sammanfattningen har gjorts från ett underlag från Sveriges kommuner och regioner (På gång inom EU, hösten 2021).

Genomförandet av Agenda 2030

Under våren har EU på olika håll understrukt vikten av att prioritera arbetet med de globala målen och genomförandet av Agenda 2030, inte minst i efterdyningarna av Coronapandemin.

EU:s gröna giv

I december 2019 presenterade kommissionen "En europeisk grön giv". En tillväxtstrategi, med mål om att Europa ska bli den första klimatneutrala kontinenten år 2050.

Inom den gröna given ryms en mängd initiativ, såsom en klimatlag och skärpta klimatmål för EU 2030 samt strategier för cirkulär ekonomi, biologisk mångfald och livsmedelskedjan från jord till bord. Andra delar är Klimatpakten och Strategin för renoveringsvägen från 2020. Den 14 juli presenterade kommissionen sitt stora lagstiftningspaket "Fit for 55" som ska göra att EU når sina klimatmål till 2030.

Ett klimatneutralt EU 2050

Målet om klimatneutralitet till 2050 förankrades under våren 2021 genom den europeiska klimatlagen. Den omfattar en höjning av EU:s ambition för minskade utsläpp till år 2030, till 55 procent. Ambitionen att nå klimatneutralitet har gett upphov till en mängd initiativ, inklusive minskat avtryck från transportsektorn, en justeringsmekanism för koldioxid från import inom vissa sektorer, en ny strategi för klimatanpassning samt en europeisk klimatpakt.

EU:s politik inom ramen för ambitionen om noll föroreningar

Kommissionen har som en del av den europeiska gröna given presenterat en ny nollutsläppsplan för luft, vatten och mark. Som en del av planen ser EU över luftkvalitetsdirektivet för att bättre anpassa luftkvalitetsstandarderna till Världshälsoorganisationens rekommendationer.

Renoveringsvägen och direktiven för energieffektivisering och förnybar energi
Kommissionen presenterade i oktober 2020 en strategi för att fördubbla energieffektiviseringstakten och samtidigt skapa jobb genom renovering av bebyggelsen, den så kallade renoveringsvägen.

Strategin omfattar styrmedel såsom minimaliststandarder för existerande byggnader och djuprenovering, nya regler för energideklarationer, digitala loggböcker, digitalisering och elbilsaddning.

Offentliga aktörer ska vara föregångare och gröna upphandlingskriterier ska utvecklas.

EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter

EU:s gemensamma klassificeringssystem – eller taxonomi – ska fungera som ett verktyg för att definiera vad som kan anses vara hållbara aktiviteter och investeringar inom bland annat industri, byggnader, energi, transporter, vatten och avfallshantering. Taxonomin gäller i första hand finansföretag och hållbarhetsredovisningar för större företag, men väntas indirekt bli styrande för projekt i kommuner.

EU:s nya strategi för klimatanpassning

I början av 2021 antogs en ny EU-strategi för klimatanpassning. Den syftar till "flytta fokus från problem till lösningar, från planering till genomförande". Målsättningen är att stärka kunskaper om klimatförändringarna och dess effekter, öka motståndskraften och förbättra genomförandet av anpassningsåtgärder.

Cirkulär ekonomi och avfall

I mars 2020 presenterade kommissionen en ny handlingsplan för att mobilisera industrin för en cirkulär ekonomi, där Europa ska leda utvecklingen kring bland annat engångsplaster och mikro-plaster. Strategin har ett uppströmsperspektiv, ett fokus på design- och tillverkningsprocessen – snarare än nedströms, på avfallshanteringen.

EU:s avloppsdirektiv – bättre hänsyn till lokala förutsättningar

Det trettio år gamla avloppsdirektivet ses just nu över. Direktivet är föråldrat och inte driver miljöskyddet tillräckligt kraftfullt.

Mobilitet och infrastruktur

För att uppnå målet om klimatneutralitet 2050 beräknas transportutsläppen behöva minska med minst 90 procent i EU. Som en del av den europeiska gröna given lanserade kommissionen en ny strategi som pekar på elektrifiering och digitalisering som viktiga delar för omställning och hållbar mobilitet. Till strategin finns också en handlingsplan med 82 punkter som ligger till grund för omställningen av transportsektorn under kommande år.

Översyn av TEN-T

EU har definierat nio prioriterade kärnkorridorer som ska utvecklas fram till 2030 för att vara ryggraden i Europas transportsystem. Sverige är sammankopplat med TEN-T via Scanmed-korridoren (Scandinavian-Mediterranean Core Network Corridor) och under 2021 har den förlängts så att även Botniska korridoren ingår.

Utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen

Det nuvarande direktivet om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen antogs 2014 och har syftat till att påskynda utbyggnaden av infrastruktur för alternativa drivmedel och elfordon längs det europeiska vägnätet. Som en del i klimatpaketet Fit for 55 har kommissionen skickat ut ett förslag till ändringar av direktivet för utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

EU:s industristrategi

Under våren 2021 presenterade EU-kommissionen en uppdatering av EU:s industristrategi. Strategin har tre områden för insatser:

- > Grön omställning och digital omställning
- > Den inre marknadens motståndskraft
- > Global konkurrenskraft – stärka EU:s strategiska autonomi.

Långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden

Under sommaren 2021 presenterade kommissionen sin långsiktiga vision för EU:s landsbygdsområden. I visionen har kommissionen formulerat 10 målsättningar. Kommissionen avser inrätta en s.k. landsbygds-giv, som ska främja samarbetet mellan förvaltningsnivåer. Man kommer också att arbeta fram en handlingsplan.

Nytt hälsoprogram "EU för hälsa"

EU:s ministerråd och Europaparlamentet antog i mars 2021 ett nytt program för åtgärder på hälsoområdet ("EU för hälsa") för perioden 2021–27. Syftet med programmet, som omfattar 5,1 miljarder euro, är bland annat att stärka hälsoskyddet och förbereda unionen för framtida hälsokriser. Det nya programmet innebär en kraftig ambitionshöjning jämfört med tidigare hälsoprogram.

EU – En jämlikhetsunion

Kommissionen skapar nu "EU:s jämlikhetsunion" för att försvara EU:s värderingar och bidra till jämlikhet oavsett kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller tro, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Kommissionen har därför under 2020 och 2021 presenterat ett flertal nya strategier och handlingsplaner som på olika sätt rör jämlikhet.

CEMR-deklarationen femton år

CEMR-deklarationen är ett verktyg för kommuner och regioner att främja jämställdhet mellan kvinnor och män samt integrera jämställdhetsperspektivet i det politiska beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten. En översyn av deklarationen pågår och resultaten ska presenteras i en slutrapport på ett möte i Bryssel i början av december 2021

Luleås övergripande mål till 2040 i förhållande till de globala målen i Agenda 2030

